

ODNOSI MED SOROJENCI

Spori med sorojenci so neizbežni in so del njihovega odraščanja. V eni uri se 3–do 6–letniki sporečejo povprečno kar štiri– do sedemkrat. Oba, bratec in sestra, želita sedeti v maminem naročju, ko je čas za pravljico, sestra je dobila večjo porcijo sladoleda s smetano, oči je bratca večkrat zavrtel, njo pa samo enkrat. To so najbolj vsakdanji spori, ki privedejo do najdebelejših solz in jeze. Vrstijo se drug za drugim in pogosto nam za njihovo uspešno reševanje in pomirjanje zmanjka časa. Ko se otroci sprejo, je potrebno hitro in učinkovito reševanje, kar pa je naporno, če jok npr. zaslišimo iz kuhinje med pripravljanjem kosila. Ali je vmešavanje sploh potrebno? Ja, še posebej, če postanejo otroci agresivni. Nenadzorovan odnos med brati in sestrami lahko preide v navado, poleg tega pa se iz družine zlahka prenese med vrstnike. Čeprav pravilno ocenjujete, da je ena od življenjskih nalog otrok tudi ta, da se sami naučijo reševati spore, pa od njih tega ne morete pričakovati nekako do šestega, sedmega leta. Takrat postanejo njihove verbalne in socialne spretnosti dovolj razvite, da so temu kos. Vendar pazite! Malčkom in predšolskim otrokom se boste z neprestanimi dolgimi pridigami gotovo zdeli dolgočasni. Izkoristite le posebne trenutke, ko so otroci dobre volje in pripravljeni na razgovore. Takrat jim povejte kaj več o vrlinah, kot so popustljivost ali sklepanje kompromisov. Ob sprotnih prepirih pa bodite kratki in jasni ter hitro preidite s kritiziranja na otrokove pozitivne lastnosti. Predvsem pa skušajte najprej preprečevati in šele potem zdraviti.

Štiriletnik je mlajšemu dvoletnemu bratcu zapustil številne igračke, s katerimi se ni želel več igrati. Bil je zelo vesel, ko je videl, kako se mlajši igra, vse dokler se mlajši bratec ni nanje preveč navezal. Ko je neko jutro želel vzeti v vrtec medvedka, je starejši začel jokati, da je to njegov medo in naj mu ga pri priči vrne.

Starši naj natančno določijo pravila igre. Dobro se obnesejo tista, po katerih velja, da se stare igračke delijo, nove pa ne. Stari avto si lahko bratca sposojata, novi tovornjak pa ostaja samo last starejšega oz. mlajšega otroka. Veliko razmišljajte o starejšem otroku. Mnogim stvarem, na katere je bil čustveno navezan, se je gotovo že odpovedal, zato pa od njega ne zahtevajte preveč. Pustite mu, da tudi med starejšimi igračkami izbere tiste, ki so mu še posebej pri srcu in jih ne bi rad delil niti z bratcem.

Med sorojenci se že zelo zgodaj začuti tudi tekmovalnost. Pomembno je, da starši razumejo, zakaj pride do tekmovalnosti, prav tako pa je prav, da svoje otroke spodbujajo, da med sabo gradijo zdrave odnose. Ohranjanje miru med družinskimi člani je velik izziv. V enem trenutku se otroci med sabo odlično razumejo, že v naslednjem se na smrt skregajo. Pomembno je, da veste, kdaj in kako posredovati, saj to vpliva na odnose med sorojenci. Tekmovalnost med sorojenci se razvije takrat, kadar tekmujejo za ljubezen in naklonjenost svojih staršev. Otroci tekmovalnost pogosto razvijejo po rojstvu novega družinskega člana. Prav tako lahko pride do tekmovalnosti vsakič, ko je kateri od otrok deležen večje pozornosti. Tekmovalnost med sorojenci je sicer naraven del procesa odraščanja. Na to, kako dobro se vaši otroci med seboj razumejo, pa vpliva veliko dejavnikov, vključno s starostjo, spolom, osebnostnimi lastnostmi, pa tudi velikostjo družine.

Otroci, ki so rojeni eden za drugim, pogosteje tekmujejo med sabo kot pa otroci, med katerimi je večja starostna razlika. Otroci istega spola imajo načeloma več skupnih interesov, a je lahko hkrati med njimi prisotno večje tekmovalno. Otroci, ki so rojeni med dvema sorojencema, pogosto ne dobijo take pozornosti, kot jo morda dobita najstarejši in najmlajši otrok, zato se lahko počutijo prikrajšane. Otroci, katerih starši so ločeni, lahko tekmujejo za pozornost starša, s katerim živijo, še posebej takrat, kadar dobijo tudi polbrate/polsestre.

Z odraščanjem se spreminjajo tudi odnosi med sorojenci. Mlajši otroci med sabo najpogosteje obračunavajo kar fizično, medtem ko gre pri starejših za besedne dvoboje. Trenja med sorojenci so najbolj izrazita med 8. in 12. letom, ko otroci postanejo telesno močnejši in že razvijajo svoje mnenje. Ko najstniki postanejo bolj neodvisni, preživljajo vse manj časa z družino in mlajšimi sorojenci. To sicer zmanjša pričkanje med njimi, hkrati pa mlajši sorojenci to težko sprejmejo.

Starši lahko odnose med sorojenci izboljšajo tako, da spoštujejo potrebe čisto vsakega otroka in med njimi ne delajo razlik. Namesto da bi obema otrokoma kupili enaki darili samo zato, da se ne bi prepirala, raje vsakemu glede na njegove želje in potrebe kupite svoje darilo. Če med sabo primerjate njihove sposobnosti, lahko to otroke zelo prizadene in vpliva na njihovo samozavest. Popolnoma naravno je, da opazite določene razlike med otroki, zato pa se izogibajte razpravljanja o tem pred njimi. Ko pohvalite otroka, se osredotočite na njegovo dejanje oziroma dosežek. Ne primerjajte ga z brati oziroma sestrami.

Pomembno je, da vaši otroci razumejo, kaj je sprejemljivo in kaj ne – tudi v vedenju do drugega. Starejše otroke spodbujajte, da sami zgladijo spore med sabo in se vanje ne vmešavajte. Če otroci spora ne znajo rešiti ali se ves čas prerekajo zaradi iste stvari, jim lahko pomagate s svojim predlogom, kako naj rešijo spor. Če mlajši otrok s starejšimi sorojenci noče deliti stvari, jim predlagajte, naj se igrajo vsak s svojo igračo ali pa jih vključite v aktivnosti, ki ne zahtevajo veliko sodelovanja. Imeti brate ali sestre je lahko za marsikaterega

otroka zelo težko. Pomembno je, da prisluhnete njihovi stiski. Če imate tudi vi brata ali sestro, lahko otroku poveste svoje izkušnje in z njim delite težave, s katerimi ste se v otroštvu srečevali vi. Prav tako redno rešujte spore med sorojenci in spodbujajte zdrave medosebne odnose. Kadar vidite, kako lepo se otroci igrajo skupaj, jih pohvalite. Z otroki preživite čim več časa. Vsakemu posebej namenite nekaj svojega časa in počnite stvari, ki otroka še posebej zanimajo. Svojim otrokom dajajte čim več ljubezni in jim čim večkrat povejte, kako radi jih imate ter da se lahko vedno obrnejo na vas.

Ob prihodu novorojenčka!

Prihod bratca ali sestrice v družino je velika sprememba za vse člane. Pozornost, čas in zadolžitve se razporedijo drugače. Naši občutki pa vendar niso povsem enaki v primerjavi z občutki otroka. Za prvorojenca je to velika sprememba, saj pride v družino še nekdo, ki mu starša kar naenkrat posvečata veliko pozornosti. Čas, ki je bil prej namenjen prvorojenemu otroku, je zdaj porazdeljen med oba otroka, po navadi ga je več za novorojenčka. Novorojenček pogosto dobiva tudi veliko daril. Sorojenec si takšne pozornosti in daril želi tudi sam, posebej če je mlajši. Starejši otroci dogajanje sicer bolj razumejo, vendar se lahko tudi pri njih pojavi želja po »dragocenosti«. Ker dobiva manj pozornosti, kot jo je imel pred prihodom novorojenčka, se pojavi občutek prikrajšanosti. Otrokov odziv na novorojenčka je odvisen od otrokovega temperamenta, starosti oz. starostne razlike med njim in novorojenčkom, od tega, kako močno je navezan na starše ipd. Po rojstvu bratca/sestrice se lahko otroci »pootročijo« – obnašajo se kot dojenčki, lahko se pojavi jeza v smislu: »Ne maram dojenčka. Sovražim ga!« Dovolite mu, da izrazi vsa čustva, tudi negativna. Glejte na to kot na stisko, ki je v ozadju. Lahko se pojavi agresija (udarci, cukanje, grizenje). V takšnih primerih morajo biti starši odločni. Otroku je treba dati jasno vedeti, da to ni dovoljeno, da je lahko jezen, vendar ne sme poškodovati sebe ali drugih. Lahko se zapre vase, postane žalosten, ignorira dojenčka, lahko se pojavi zbežnost. Vsako otrokovo vedenje, čeprav se mogoče zdi pretirano, preotročje, neprimerno ipd., vzemimo resno, s primerno občutljivostjo. Otrok bo z vedenjem in čustvi izrazil to, kar v tistem trenutku lahko izrazi, na način, ki je njemu najbližji.

Potrebno si je zapomniti:

- Vaši otroci se bodo prerekali, včasih tudi pretepali, ne glede na to, kako vneto si boste prizadevali spore reševati. Ne bodite nepotrpežljivi in ne mislite, da so vaši otroci kaj slabši od drugih, ker niso.
- Ko se sami vneto trudijo, da bi se lepo razumeli, prepoznajte njihov trud in ga pohvalite. Ne umaknite se, kot da je to nekaj samoumevnega, ker ni. Opazujte vsak najmanjši napredek: če da starejši prednost mlajšemu na gugalnici, če mu ponudi bonbon, če mlajšega ne moti nenehno pametovanje starejšega ...

Kaj poslabša odnose med otroki?

- Če pretirano ščitite mlajšega otroka.
- Če imate med otroki svojega ljubljjenčka in to odkrito pokažete.
- Če imate šibak odnos z lastnimi brati in sestrami –težje boste vzpostavili tople odnose med svojimi otroki.
- Če svoje stresno razpoloženje in utrujenost prenašate na otroke.
- Če so otroci priča nenehnim preprirom med vami in partnerjem. Otroci vas bodo kot pri vsem, tudi pri tem posnemali.

Viri:

- Čuk, L. (2009). *Odnosi med staršema in vpliv odnosov na otroka*. Diplomsko delo. Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.
- Mandič, M. (2001). *Kako reševati spore med sorojenci?* Revija za družinsko in družbeno vzgojo; št. 4.
- Dodič, D. (2014). *Tia dobi bratca Taia*. Vodnik skozi ljubosumje na novorojenčka. Ljubljana: Carason.

Pripravila:

Ksenija Novak